

Asia: VM057:00/2018 VM/2527/00.01.00.01/2017

Luonnos valtioneuvoston selonteoksi "Eettistä tietopolitiikkaa tekoälyn aikakaudella"

Lausunnonantajan lausunto

Kirjoittakaa luonnosta koskevat yleiset kommenttinne tähän:

Näemme, että etiikkakoulutuksen, digitaalisten taitojen sekä tekoäly-ymmärryksen tulisi olla oleellinen osa yliopisto- ja ammattikorkeakoulujen opetusta ja etiikan opetus tulisi integroida nykyistä vahvemmin myös peruskouluopetukseen. Yhteiskunnalla on vastuu varmistaa, että kaikilla, myös yhteiskunnan marginaalissa olevilla kansalaisilla olisi perustaidot digiosaamisessa, jotta he eivät helposti joutuisi väärinkäytösten kohteeksi.

Kansainvälisessä kilpailussa pärjääminen avaa mahdollisuuksia hyvinvoivan yhteiskunnan kehittämiseen. Sen ohella yhtä tärkeää on, että tekoälyä sovelletaan suomalaisessa yhteiskunnassa hyvinvointihaasteiden, kuten ilmastokehitystä, maahanmuuttoa ja väestön ikääntymistä koskevien kysymysten ratkaisemiseen.

Hyvän hallinnon tavoitteita tulee soveltaa myös tekoälyn tekemisiin ratkaisuihin. Kansalaisilla tulee olla oikaisu- ja valitusmahdollisuus myös, kun tekoälyä käytetään osana päätöksentekoa.

Kirjoittakaa kohtaa 1 koskevat kommenttinne tähän:

"Eettistä tietopolitiikkaa..." vs. sisältö: selontekoteksti käsittelee paljon kilpailukykyä. Näkökulma voisi olla globaali vastuu ympäristöstä ja ihmisistä ja kilpailukyky hahmottuisi vastuullisuuden raameissa.

Tiivistelmä: "Suomen vahvuuksia ovat kansainvälisesti tasokkaat perustietovarannot, hyvä hallinto, koulutustaso, vahva eteneminen digitalisaatiossa ja eri toimijoiden yhteistyö. Edelleen Suomella on paljon avattua dataa ja toisaalta korkeatasoista kyberturvallisuusosaamista." Suomen vahvuus

moniin muihin maihin verrattuna on myös hyvinvointiyhteiskunnan toimintaperiaatteet tasa-arvo, luottamus, oikeudenmukaisuus, yksilönvapaus, jne.

Kuva 1:

- Turvallisuus mainitaan tekstissä, mutta ei näy kuvassa.
- Etiikka ei voi olla päälle liimattu, vaan sen pitäisi olla kaiken läpäisevä

1.2 viimeinen kpl: ”vahvistetaan tietopoliittisten valintojen ja tekoälyn kehittämisen eettistä arvopohjaa, johon kuuluvat ihmis- ja perusoikeudet, osallisuus, vastuullisuus, luottamus ja turvallisuus.” Mainitut arvopohjaan liittyvät asiat ovat yleisellä tasolla ja listasta puuttuvat mm. läpinäkyvyys ja yksityisyyden suoja. Vaarana on, että luetellut periaatteet jäävät yleiselle tasolle, mutta eivät konkretisoidu.

Kirjoittakaa kohtaa 2 koskevat kommenttinne tähän:

Kehittymässä oleva uusi talousmuoto on globaali datatalous ja siksi olisi ajateltava globaalisti eikä pelkästään Suomen lähtökohdista käsin. Suomen tulee olla omista arvolähtökohdistaan käsin vaikuttamassa kansainvälisillä foorumeilla, joissa määritellään globaalin kehityksen suuntaviivat.

Kirjoittakaa kohtaa 3 koskevat kommenttinne tähän:

-

Kirjoittakaa kohtaa 4.1 koskevat kommenttinne tähän:

Luvussa 4.1 on kirjoitusvirhe: ”Meidän tie” pitäisi olla ”Meidän tiemme”.

Konkreettisia yksityiskohtaisia eri tilanteisiin soveltuvia ohjeita on vaikea luoda. Sen sijaan yleispätevää ohjeistusta tulisi kehittää ja tutkia eri tilanteisiin liittyviä eettisiä kysymyksiä erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja etsien.

Kirjoittakaa kohtaa 4.2 koskevat kommenttinne tähän:

Edistetään yritysten valmiutta huomioida ja integroida eettiset näkökulmat tekoälysovellusten kehityksessä esimerkiksi tukemalla yhteistyötä yliopistojen ja tutkimuslaitosten kanssa.

Kirjoittakaa kohtaa 4.3 koskevat kommenttinne tähän:

-

Kirjoittakaa kohtaa 4.4 koskevat kommenttinne tähän:

Etiikka tulisi integroida kaikkeen koulutukseen kaikilla koulutustasoilla ja kaikilla tieteenaloilla.

Kirjoittakaa kohtaa 4.5 koskevat kommenttinne tähän:

Luku käsittelee monipuolisesti datataloutta ja sen kehittämisenäkymiä. Luottamus on avaintekijä myös alustojen toiminnassa; sitähan mitataan esim. Uberissa ja Airbnb:ssä molemminpuolisilla arvioinneilla. Eettisyys tyypillisesti on edellytys luottamukselle, mutta se ei näy tässä kappaleessa. Eettisyys ja sen mukanaan tuoma luottamus voisivat olla kilpailuetu suomalaisille toimijoille, jos ne tehtäisiin läpinäkyviksi.

Hämäläinen Tuula
Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy